

L'home que s'enamorava de les paraules

David Paloma

Són les quatre de la tarda del segon diumenge de confinament. Llegeixo al Twitter que s'ha mort Germà Colón, víctima del Covid-19. Tenia noranta-un anys. Descansi en pau. El meu condol sincer a familiars i amics.

Ho va dir Germà Colón mateix en una de les últimes entrevistes que va concedir: les paraules l'enamoraven constantment. L'havien enamorat de petit, de jove i de gran.

Jordi Badia i Assumpció Maresma el van entrevistar el juliol del 2014 i van escriure que les mans de Colón l'acompanyaven per a tancar frases, per a afegir matisos, per a donar rotunditat a allò que la prudència li feia dir amb suavitat. Colón tenia un geni viu. Era un home de judicis categòrics, de preferències i exclusions contundents, disposat a polemitzar, però també era, en paraules d'Irene Andrés-Suárez, de la Universitat de Neuchâtel (Suïssa), una persona d'una cordialitat profunda, sensible, educadíssim i, sobretot, agut, intel·ligent, treballador i molt atent a la remor de les paraules. La directora general de Política Lingüística, Ester Franquesa, també ho ha dit per Twitter: «Reconeixerem sempre el vostre llegat, el vostre humanisme i la vostra cordialitat.»

La ciutat natal

Després de cursar el batxillerat a Castelló de la Plana, la seva ciutat natal, va haver de triar entre Barcelona i Madrid per a continuar els estudis. Era el Colón jove, a qui Eduard Valentí i Fiol va empènyer cap al nord. Instal·lat a la capital catalana, el va impactar una paraula: *tardor*. Ell en deia *primavera de l'hivern*. En 1953 va escriure un llarg article sobre la tardor per a la *Revista de Filología Española*. I l'any següent un altre, molt més curt, també sobre el mateix tema. Els estudis sobre aquesta i altres paraules es van

anar succeint: *calbot*, *formiguer*, *gamberro*, *senderi*, *amainar*...

El director de tesi

Germà Colón Domènech va estudiar filologia romànica a Barcelona, on hi havia un professor jove que explicava una història apassionant: les transformacions de les paraules. Aquest professor era Antoni M. Badia i Margarit, que el va engrescar en l'estudi de la llengua. Badia va ser el director de la tesi doctoral de Colón, que va centrar en la llengua de Castelló de la Plana i que va defensar a Madrid en 1954. L'anècdota és que

el pare de Colón hauria preferit que el seu fill fos químic i no pas romanista. Què caram era un romanista!?

Colón té una extensa bibliografia. Bona part dels seus estudis se centren en el català, sobretot en els estudis contrastius de la llengua catalana amb altres

llengües romàniques. Ell mateix ho va confessar: «A mi el fenomen de la relació entre els idiomes espanyol i català m'ha marcat des de la infantesa. A l'escola sentia una llengua; al carrer o a casa, una altra. La disparitat de vocabulari era el que més em sorprenia. Per què, em preguntava de menut, tanta diferència entre *ventana* i *finestra*, *ciruela* i *pruna*, *agujero* i *forat?*». Seria llarga la relació dels seus títols. Deixeu-me només citar el llibre que va suposar la seva consagració definitiva com a romanista: *El léxico catalán en la Romania*. Colón també va fer d'editor de textos. Sobresurten les edicions del *Llibre d'hores*, un devocionari medieval de finals del segle XIV, el *Liber Elegantiarum*, el *Llibre del Consolat de Mar* i els famosos onze volums dels *Furs de València*.

«Honoris causa»

El 14 de gener del 2003 la Universitat Autònoma de Barcelona li va concedir el títol de doctor *honoris causa*.

**Les mans de Colón
l'acompanyaven per a tancar
frases, per a afegir matisos,
per a donar rotunditat a allò
que la prudència li feia dir amb
suavitat.**

Germà Colón hi va llegir una conferència sobre el fons romànic d'alguns refranys hispànics. L'erudició és màxima, en el fons i en el mètode, si bé el romanista no es va descuidar de presentar-hi curiositats diverses; com la d'un refrany ben antic en català, que ja havia fet servir Ramon Llull i que té una equivalència en castellà, en francès i en italià: *Hostes i peix menut, al cap de tres dies put*.

Colón va estudiar a Barcelona, Lovaina i Zuric. Va ser professor visitant a Estrasburg i, durant molts anys, exercí de catedràtic a Basilea. Era doctor *honoris causa* per les universitats de València (1984), Alacant (1991), Jaume I (1993), Autònoma de Barcelona (2003) i Complutense de Madrid (2007). També va rebre, entre altres distincions, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1985) i el títol de Fill Predilecte de Castelló (2014). El 2014, de fet, va ser per a ell un any ple d'homenatges: pel juliol, Xarxa Vives d'Universitats; per l'agost, la Universitat Catalana d'Estiu; pel novembre, la Universitat Jaume I i la Universitat de Barcelona. Colón serà recordat com un gran lexicògraf romànic, enamorat constantment de les paraules.

Aquesta tardor es lliurarà el IV Premi Germà Colón d'Estudis Filològics: tindrà un significat especial. Llarga vida a la Fundació Germà Colón. ■

El plaer de compartir

TRIAS
DES DE 1908

Trias Galetes - Biscuits, S.A.
Ctra. de Sils, 36
17430 Santa Coloma de Farners
Tel. 972 84 12 13
www.trias.cat